

...vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 25 din., pol leta 1250 din., četiri leta 650 din. Izven Jugoslavije 46 din. Naročnina se pošlje na upravnishstvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnishstvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije se poštnine preste.

Čekovni račun pošnega urada Ljubljana št. 10.603. Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

33 številka

MARIBOR, dne 2 avgusta 1928.

57. letnik.

Za naše stradajoče dijake.

Letno poročilo o delovanju «Dijaške večerje».

Lansko jesen, ko so zopet prišli dijaki v šole, je bilo ogromno število takih, ki niso imeli noben dan tople večerje. To so bili največji revčki. Zato se je napravil odbor pod imenom «Dijaške večerje», ki si je stavil nalogo oskrbeti tem siromakom preprosto, pa dobro in izdatno toplo večerjo. Potrkali smo na usmiljena srca našega dobrega ljudstva in bili smo uslišani. Podpore so prihajale od vseh strani v taki meri, da smo lahko dali 67 dijakom vsak dan zvečer prav izdatno toplo hrano. Blagi dobrotniki so nam pošiljali denar, posebno pa živila, kakor: krompir, fižol, mast, suho sadje, pšenico, rž, ajdo pa tudi moko. Vsem usmiljenim dobrotnikom izrekamo tem potom v imenu revnih dijakov najtoplejšo zahvalo. Posebno hvalp pa zaslužijo naša pridna dekleta Marijinih družb in Dekliških zvez, ki so ponekod šle od hiše do hiše in nabirala prispevke in darove za «Dijaško večerjo». Istotako se prisrčno zahvaljujemo naši preč. duhovščini, ki je vodila nabiranje in nam pošiljala darove. Izreči pa moramo še srčno zahvalo Dijaškemu semenišču, ki je imelo «Dijaško večerjo» celo leto pod svojo streho in kuhalo za dijake. Bog bodi obilen plačnik vsem blagim dobrotnikom! Božji blagoslov naj rosi na njihove hiše in njihova polja!

V denarju smo nabrali 32.660 dinarjev, veliko pa smo nabrali v živilih. Pokrajinska uprava nam je naklonila 5000 din. Okrajni glavar dr. Lajnšič v Mariboru pa 1250 din. Dekliška zveza v Rečici v Sav. dol. je poslala 1670 din., Marijina družba v St. Ilju v Slov. gor. je nabrala poleg živil še 1500 din. Dekliška zveza v Staremtrgu je zbrala 775 din., zbirka v Tinjah na Pohorju je dala 560 din. Nadalje Dekliška zveza v Konjicah 350 din., dekanijski urad v Rogatcu 348 din., župnija Hajdin 312 din., Kat. izobraževalno društvo v Ribnici 306 din., Orlovski krožek v Križevcih 250 din., Mohorjani v Poljčanah 250 din., Posojilnica pri Sv. Petru pri Mariboru 250 din., Marijina družba v Ljutomeru 230 din. Velike svote so se nabrale za revne dijake pri raznih veseljih pa tudi žalostnih priložnostih, kakor na gostijah, v veseljih družbah, pa tudi povodom smrti itd. Mesto venca na grob soustanovitelja «Dijaške večerje» in posebnega prijatelja dijakov g. dr. Verstovška so njegovi prijatelji naklonili naši «Dijaški večerji» 2225 din. Med posebne dobrotnike šteje vlč. g. kaplan Josip Kranjc v Ptuj, ki nam je daroval 1000 din. Razum ime novanih pa je še dolga vrsta dobrotnikov, ki so se nas spomnili z večjimi ali manjšimi prispevki.

Živila so prihajala od vseh strani. Dekliška zveza pri Sv. Marjeti niže Ptuj nam je poslala 39 vreč živil, Središče 60 vreč, Velika Nmedelja 21 vreč, Staritrj in

Konjice po 14 vreč, Makole, Sv. Benedikt in Studenice po 13 vreč, Ormož 10 vreč itd. Skupno smo dobili približno 7000 kg krompirja, 800 kg fižola, 200 kg pšenice, 100 kg moke in več vreč koroze, kostanjev, jabolk in suhega sadja. Za vse te našteje in nenašteje darove še enkrat najprisrčnejša zahvala!

Kaj pa znanprej?

«Dijaška večerja» se je torej preteklo leto dobro obnesla. Nasitila je vsak večer 67 stradajočih dijakov. Ali jo hočemo prihodnje leto opustiti? Nikakor ne! Razlogi, ki so bili lansko jesen merodajni za njeno ustanovitev, obstojajo tudi še danes in sicer celo v veliko večji meri, kakor lani. Draginja je letos veliko večja, kakor je bila lani, in dijaki bodo letos še bolj gladovali, kakor so lani. Kmetje in želarji svojih sinov ne bodo mogli dati študirat, ker ne bodo mogli plačevati mesečno po 2000 do 2600 K za hrano in stanovanje. Ako bi se «Dijaška večerja» opustila, bi bilo študiranje kmečkimi in želarskim sinovom popolnoma onemogočeno. Lansko leto je bilo v I. razredu mariborske gimnazije le samo 7 kmečkih sinov, letos sta bila konec junija med 68 učenci sprejeta v I. razred sploh samo 2 kmečka sinova. In ravno iz kmečkih hiš dobivamo najboljše duhovnike, krščanske učitelje in dobre, pravične uradnike, ki se imajo vsaj nekaj četa za kmečko ljudstvo. Ako pa hočemo, da še bodo šli nadarjeni fantje iz dežele študirat, jim moramo pomagati s podporami. Zato bomo «Dijaško večerjo» ohranili tudi za prihodnje šolsko leto, da naši revni dijaki na večer dobijo vsaj nekaj topllega v mlad in kaj rad lačen želodec. Zato

prisrčno prosimo

svoje lanske dobrotnike, da nam tudi letos pomagajo preživeti naše revne študente. Naša veleč. duhovščina naj nam ostane naklonjena ter naj organizira zbiranje milih darov za dijake v denarju in v živilih. Obračamo se s posebnim zaupanjem do dekliških Marijinih družb in Dekliških zvez, ki so nas lansko leto res požrtvovalno podpirale s tem, da so zbirale darove od hiše do hiše. Ni lahko opravilo prositi za druge. To zmore le rahlo čuteče krščansko srce. Pa tudi Orle in župane iskreno prosimo, da nam gredo na roko. Ponekod so lani navdušeni župani sami organizirali po svoji občini zbirke za dijake. Tako je prav! Naj isto storijo tudi letos.

Usmiljeno slovensko ljudstvo!

Ti si dozdaš še vedno pokazalo svoje dobro srce, kjerkoli je glad moril tvojega bližnjega. Darovalo si na stotisoče za gladno Rusijo, podprlo si svoj čas gladujočo dečo v Dalmaciji in na Balkanu. Glej, dijaki, ki te danes prosijo podpore, so tvoji sinovi, vzrastli so iz tvojih vrst, so sinovi katoliškega slovenskega ljudstva. — Slovensko ljudstvo! Usmililo si se ruskih revežev, zato

trdno upamo in pričakujemo, da ne boš zapustilo v bedi in gladi svojih lastnih katoliških slovenskih otrok, ki študirajo na mariborskih srednjih šolah. Mi te prosimo in ti kličemo:

Slovensko ljudstvo!

Odpri srce, odpri roke,
Otiraj revežem solzé!

Daruj za dijake, kolikor pač moreš. Zrviuj živila kakor krompir, fižol, žito, mast in drugo ali pa daruj v denarju. Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme. Mi se zavedamo, da si naložimo težko, težko nalogo, ko hočemo našim stradajočim študentom oskrbeti toplo večerjo, pa mi zaupamo v Boga in se zanesemo na dobro srčnost in usmiljenost našega dobrega krščanskega ljudstva. Uverjeni smo, da naše ljudstvo ne bo zapustilo svojih revnih dijakov v bedi in stiski.

Vsi prispevki se naj blagovolijo pošiljati na naslov: «Dijaška večerja» v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Za «Dijaško večerjo»:

predsednik dr. Anton Jerovšek.

Povišanje taks in pristojbin.

Vlada poviša takse in pristojbine.

Beograd, 21. julija.

Finančni minister radikal dr. Stojadinović je predložil narodni skupščini zopet nov zakonski predlog, ki gre za tem, da se naložijo malim in srednjim ljudem nova bremena. Ta predlog se imenuje: «Predlog zakona (postave) o izmeni in dopolnitvi zakona o taksah in pristojbinah.» Ta načrt zakona je sedaj v finančnem odboru, kjer se je že začelo o njem razpravljati. Naši poslanci so kot branilci ljudskih koristi takoj energično nastopili proti temu novemu izmозgavanju ljudstva.

Kake bodo nove pristojbine? Kako visoke takse? Za danes omenim samo nekaj primerov.

Na vsako prošnjo, vlogo ali pritožbo se bo moralo po sprejetju tega zakona (1. oktobra 1923) pritisniti kolek 5 dinarjev (dosedaj 3 dinarje). Za rešitev (uradni odgovor) pa zahteva vlada 20 dinarjev (dosedaj 10 D.). Za vsako prilogo je veljal dosedaj kolek za 1 dinar, a odslej 2 dinarja. Torej bo čisto navadno vlogo na karkoršenkoli urad, nadalje prizivi (rekurzi) in prošnje treba kolekovati skupno z najmanj 25 dinarji (100 K)! In kdo pošilja uradom največ vlog, prošenj in pritožb? Ravno revni sloji. Iz tega se vidi, da radikalna vlada nima prav nobenega srca za reveže. In ob volitvah bodo razni Nachtigalli, Koreni, Verličii in Jurkovičii zopet kot plačani srbski hlapci lovili slovenske volivce za srbske radikale. Ravno minister dr. Stojadinović, ki je ta

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

«Živijo Sadie! Živijo, moja ljuba, draga Sadie —!» je kričala. «Rešeni smo, dete, rešeni končno in vkljub vsem —!»

«Hvala bodi Bogu — res je!» je vpil polkovnik.

In vsi so kričali in vpili v neugnanem veselju.

Pa Sadie se je v teh strašnih dneh naučila misliti bolj na druge ko na sebe. Objela je gospo Belmont krog vratu in sklonila svoje lice k njenemu.

«O, — ljuba, draga moja —! Kako naj bom vesela, ko pa sem — ko pa sta —»

«Ne — nikdar ne!» je vzkliknila verna žena v polnem zaupanju na Božjo usmiljenje. «Ne verujem tega, dokler ne vidim svojega Johna mrtvega pred seboj —. In ko ga bom videla, si ne želim več dolgo živeti —»

Zadnji derviš je izginil po soteski. Nad ujetniki pa je in krog njih, povsod, kjer je kaka skala nudila dobro zavetje, so se prikazale vilke, suhe, pa krepke postave — egiptovski vojaki. Vse polno jih je bilo —. Zdelo se je, da je kamenje na mah oživele. In kmalu so začeli prihajati na svojih kamelah po soteski, njihova temna lica so bila vsa razgreta od vročega zmagovitega boja in njihove oči so se bojažljivo bleščale.

Suh, dolg Anglež slamnatorumenih brk in malomarnega obnašanja je prijezdil mimo.

Ustavil se je pred gručo osvobojenih ujetnikov in pozdravil ženske.

«Dobili smo jih topot — prav v precep smo jih dobili —!» je dejal. «Zelo me veseli, da sem vam mogel ustreči z neznanotno uslugjo. Upam da se vam ni nič posebno hudega zgodilo! Pravim — tole vojskovanje je robat posel za nežne dame —!»

«Vi ste iz Wadi Halfe, kajne?» je vprašal Cochrane.

«Ne, mi smo od one strani. Naša četa je iz Sarrasa. Srečali pa smo se v puščavi z onimi iz Halfe. Mi smo

jih prijeli od spredaj, oni drugi pa jih držijo od zadaj. Imamo je popolnoma v pesti —. Zares past je tale soteska in prav sedaj se bo zaprla. Pojdite gori na skale, pa boste videli, kako jih ujamemo. Topot jim bomo dali dovolj, enkrat za vselej, pravim.»

«Nekaj naših ljudi je ostalo v oazi Selima. Bojimo se za njihovo usodo. Niste ničesar čuli o njih?»

Mladi častnik je resno nagubal čelo in zmajal z glavo.

«Huda reč tole —. Peklensko so zlobni, če jim slaba prede, pravim. Niti toliko nismo upali, da vas najdemo vobče žive. Veseli bomo, smo dejali, če vas pošteno maščujemo. In srečni smo, pravim, da smo vsaj nekatere rešili —.»

«Je še kateri Anglež z vami?»

«Archer je pri zadnji četi. Pride tod mimo, ker mislim ni drugega pota v puščavo. — Našli smo enega vaših tovarišev, tamle gori je, zanimiv dedec z rdečim pokri valom na glavi. Na svidenje, upam! Z Bogom!»

Poklonil se je damam, pozdravil po vojaško, potrepjal kamelo po vratu in odjezdil za svojimi ljudmi. «Druga ne moremo storiti, ko da počakamo, dokler niso vsi mimo, je dejal polkovnik. «Vsi morajo tole ako hočejo za derviši.»

In kmalu so prišli. V dolgi, gosti črti so se usuli po soteski, črni in rjavi vojaki, Sudanci in Fellahi sami izbrani ljudje, kajti «kamelarji», obmejna četa egiptovska, ima le najboljše ljudi v službi.

Visok plečat mož z velikimi črnimi brki in z daljnogledom v roki je prijezdil z njimi.

«Halo — Archer!» se je hripavo drl Cochrane.

Častnik se je ozrl po njem s praznimi, tujimi očmi, kakor pogledamo človeka, ki ga še nikdar nismo videli.

«Jaz sem Cochrane. — Cochrane sem! Ne veste —? Skupaj sva potovala —!»

«Oprostite, gospod! Mene sicer poznate, ne vem odkod, jaz pa nisem toliko srečen, da bi poznal vas. — Poznam sicer polkovnika Cochrane, — pa vi niste Cochrane. Mož je bil za cel decimeter višji nego vi, črne lase je imel in —.»

«To je vse čisto prav in res, je vzkliknil Cochrane svojeglavno, «pa vi poskusite takole par dni pri derviših, — in videli boste, ali vas bodo prijatelji še spoznali —!»

«Dobri Bog —! Cochrane, — ali ste res vi —? Ne bil bi verjel —. Ampak strašno ste trpeli —! Čul sem o ljudeh, ki so osiveli v eni noči —, ampak — zares — hm —!»

«Pa je takol!» je zardel polkovnik. «Toda dovolite», je nadaljeval nervozno, «pametneje in praktičneje bo, ako za dame tule poskrbite jesti in piti, mesto da razpravljate o moji osebni zunanosti —!»

«To je pa tudi res! — Vaš prijatelj Stuart ve, da ste tu, prinesel vam bo kaj za pod zob. Ubogo in revno je», se je obrnil k ženskam, «pa najboljše, kar imamo seboj! Star vojak ste, Cochrane, zlezite gor na greben, pa boste videli lepe reči! In nič se ne mudite predolgo, v par minutah se bo predstava začela. — Ali še moremo kaj storiti za vas, preden se poslovim?»

«Čujte», je pravil Cochrane poželjivo, «ali imate pri sebi kako tako snov, kakor je na primer tobak —?»

Archer je izvlekel usnjato torbico, potegnil iz nje zadovoljivo debelo smotko in jo dal polkovniku, tudi z užigalicami mu je postregel. In nato je odjezdil za tovariši.

Stari vojščak pa se je naslonil na skalo, pozabil na derviša in na prestane bridkosti posebej in na ves okoli sebe vobče, si prižgal smotko in pohotno potegnil vase duhteči dim. Šele po tolikem pomanjkanju, po tolikem duševnem in telesnem trpljenju človek ve prav ceniti polno vrednost tobaka, njegovo dobrotno, mamečo in dražečo moč, ki pomirja živce in vzbuja otopelosti telesa in duše k novemu življenju. Srečen in zadovoljen je gledal za modrimi dimastimi krogi, ki so izginjali v zraku, s slastjo okušal prijetno ščegetanje dragocenega zelišča v ustah in v nosu in mehka, sladka udobnost in lenoba se mu je razlezla po vseh udih —.

Ženske so posedle po skalah.

(Dalje prihodnjič.)